

Referència bibliogràfica:

Farreny Agràs, Montserrat; Mauri Martí, Alfred; Navarro Sáez, Rosario (2012). "Centre d'Estudis Martorellencs: experiències de noves tecnologies al servei de la difusió del patrimoni". Dins: DD.AA. *Patrimoni, història local i didàctica. Homenatge a Jaume Codina. Actes de les VI Jornades del Patrimoni del Baix Llobregat*, Sant Feliu de Llobregat: Consell Comarcal del Baix Llobregat i Edicions del Llobregat, 2012. Pàg. 508-518. [ISBN: 978-84-938801-6-3].

P
B
LI

CENTRE D'ESTUDIS MARTORELLENCs: EXPERIÈNCIES DE NOVES TECNOLOGIES AL SERVEI DE LA DIFUSIÓ DEL PATRIMONI

Montserrat Farreny Agràs
Alfred Mauri Martí
Rosario Navarro Sáez

El Centre d'Estudis Martorellencs ha focalitzat bona part de la seva activitat a l'entorn de la investigació arqueològica, amb una dedicació especial, tot i que no exclusiva, en el jaciment de Santa Margarida de Martorell.

Tot i això, des de la seva fundació, el 1972, ha portat a terme de manera regular activitats de difusió en formats convencionals (visites comentades, jornades anuals de portes obertes al jaciment de Santa Margarida, exposicions, publicacions, itineraris, etc.), que han rebut una acollida raonablement bona.

Aquí ens centrarem en una valoració d'aquestes activitats, els problemes i avantatges que plantegen la seva realització i les oportunitats que ofereixen les tecnologies de la informació i la comunicació en la reducció de costos, la millora de l'eficiència, per a l'ampliació de l'oferta de difusió i els públics als quals s'adreça i per a l'increment de la qualitat. I entenem que el concepte de xarxa i les tecnologies informàtiques aquí són claus per la transversalitat i horitzontalitat que possibiliten en la relació entre totes les parts implicades des de la recerca a la difusió.

Ens referirem primerament, de forma breu, a l'àmbit de la participació dels membres del Centre d'Estudis Martorellencs en les activitats de recerca. Les tecnologies informàtiques i Internet possibiliten ara que el treball del col·lectiu sigui possible com a resultat d'un procés compartit, més enllà, per exemple, del

tradicional plantejament d'elaboració d'articles per part de cada un dels membres individualment, tot i que sota el paraigües de l'entitat, que era qui, en definitiva, oferia moltes vegades l'única oportunitat de publicació. Ara és possible el treball de recerca des d'un enfocament cooperatiu que comparteix metodologies, recursos i informació, a partir del qual es crea un capital d'informació i metodològic de l'entitat. Un exemple prou conegut d'aquestes formes col·laboratives és la Viquipèdia com a experiència oberta. Però cal tenir en compte les possibilitats que ofereixen Internet, els sistemes de bases de dades i els gestors de continguts en el desenvolupament de projectes de recerca, de formació i en la gestió de les mateixes entitats.

En el nostre cas estem actualment consolidant el sistema d'intranet de l'entitat que, entre d'altres coses, ofereix la possibilitat de col·laborar en projectes no solament per la vinculació territorial, que sovint és la que fins ara ha jugat un paper en relació amb les nostres entitats, sinó també per les afinitats temàtiques, difícils d'incorporar si no es poden salvar problemes com la distància o la disponibilitat horària, com ara sí que és factible de fer.

Però el nostre interès principal aquí se centra en l'àmbit de la divulgació i en la utilització de recursos que, de passada, alliberin l'entitat de dependències econòmiques que massa sovint resulten emmetzinades. Les subvencions públiques que reclamen a les entitats un cofinançament i no tenen en compte de cap manera ni ponderen el que representa l'esforç personal, el capital humà que aporta l'entitat en forma de voluntariat, no creiem que siguin gaire útils més enllà de fomentar un endeutament crònic.

És per aquesta raó, per exemple, que des de fa temps hem renunciat pràcticament a sol·licitar subvencions per a l'edició de publicacions i fem ús de les possibilitats que ofereix la impressió sota demanda. Aquest mecanisme ens permet desenvolupar una política de publicacions fins aleshores totalment inassolible i ens allibera de la

immobilització de recursos, sovint irrecuperables, alhora que evita la impressió d'exemplars no venuts, les despeses d'emmagatzematge i les de distribució. Certament ens deixa fora de propostes com el *Portal de venda de les publicacions dels centres a través de la Coordinadora de Centres d'estudis de Parla Catalana*, però per contra ens permet disposar gratuïtament d'una llibreria virtual i d'un sistema de cobrament de les publicacions i altres productes o serveis a través de recursos com PayPal.

No tot són avantatges. El segment de públic que realitza les compres directament a través d'Internet encara és baix i cal, almenys, disposar d'un establiment on sigui possible la compra presencial, precisament pel perfil local de bona part dels compradors. Però a l'hora de trobar un establiment concret que ho possibiliti en forma de col·laboració, n'hem tingut prou. En tot cas, el proveïment d'aquest establiment no obliga mai a una inversió generosa i es pot esglaonar perfectament d'acord amb el ritme de la demanda. El comprador interessat i resident fora de l'àmbit geogràfic d'acció de l'entitat, sí que acaba trobant la publicació i comprant-la de manera telemàtica.

No tot són avantatges. El segment de públic que realitza les compres directament a través d'Internet encara és baix i cal, almenys, disposar d'un establiment on sigui possible la compra presencial, precisament pel perfil local de bona part dels compradors. Però trobant un establiment concret que ho possibiliti en forma de col·laboració, n'hem tingut prou. En tot cas, el proveïment d'aquest establiment no obliga mai a una inversió generosa i es pot esglaonar perfectament d'acord amb el ritme de la demanda. El comprador interessat i resident fora de l'àmbit geogràfic d'acció de l'entitat, sí que acaba trobant la publicació i comprant-la de manera telemàtica.

Actualment el nostre propòsit és aprofundir un pas més en la divulgació del patrimoni i en aquest cas ens proposem un projecte que ens faci presents en el territori, de manera molt permeable.

Acerca de Centre d'Estudis Martorellencs

Des d'aquí podeu adquirir els llibres que us interessen, simplement seleccionant-los i complint les dades que se us demanen". El pagament es pot fer mitjançant tarjeta de crèdit, sol·licitant-se, o un compte PayPal. En un termini aproximat de deu dies rebreu la publicació a l'adreça que indiqueu.

Si voleu poder adquirir també les nostres publicacions en format PDF i descarregar-les al vostre ordinador de forma immediata.

"La primera vegada que feu una comanda se us demanarà que us registreu amb un nom d'usuari i una contrasenya. Aquest registre no comporta cap obligació en relació a Lulu.com ni al CEM. En cas que no vingueu poder donar de baixa el vostre registre des de lulu.com.

Enllocs

[Conèix la nostra entitat](#)

Llibreria virtual del CEM

Martorell: 975 anys
Por Alfred Mañó Martí
Ebook (PDF) : €4.00

Descargar inmediatamente

★★★★★ Este artículo aún no ha sido puntuado

El 28 de juny de 2007 es complien 975 anys de la primera menció de Martorell en un document. Correspon a un dels quatre que... [Més >](#)

Añadir a carro

El priorat de Sant Genís de Rocafort (Martorell)
Por Josep Boscachs
Ebook (PDF) : €5.00

Descargar inmediatamente

★★★★★ Este artículo aún no ha sido puntuado

L'autor desenvolupa en aquest llibre la història del monestir de Sant Genís de Rocafort i la parroquia de Santa Margarida... [Més >](#)

Añadir a carro

El priorat de Sant Genís de Rocafort (Martorell)
Por Josep Boscachs
Tapa blanda : €13.90

Se envía en 3-4 días laborables

★★★★★ (1 Rating)

L'autor desenvolupa en aquest llibre la història del monestir de Sant Genís de Rocafort i la parroquia de Santa Margarida... [Més >](#)

Añadir a carro

Martorell: 975 anys
Por Alfred Mañó Martí
Tapa blanda : €13.00

Se envía en 3-4 días laborables

★★★★★ Este artículo aún no ha sido puntuado

El 28 de juny de 2007 es complien 975 anys de la primera menció de Martorell en un document. Correspon a un dels quatre que... [Més >](#)

Añadir a carro

Figura 1. Pàgina d'accés a la *Llibreria Virtual del CEM*

La base del projecte la podem definir a través de considerar les diverses capes de serveis gratuïts o de baix cost disponibles a Internet i la seva combinació, a més de la que ofereixen els dispositius mòbils i especialment els anomenats *smartphone*:

- Internet i l'entorn web
- La capacitat creixent de connexió mòbil a Internet
- El suport cartogràfic de Google maps
- El suport a continguts d'audioguia i de posicionament territorial de *Voices* a través del mòbil. Una iniciativa que combina opcions gratuïtes i de pagament, però que proporciona la plataforma necessària
- La capacitat de posicionament territorial a través de les prestacions GPS
- Els codis QR

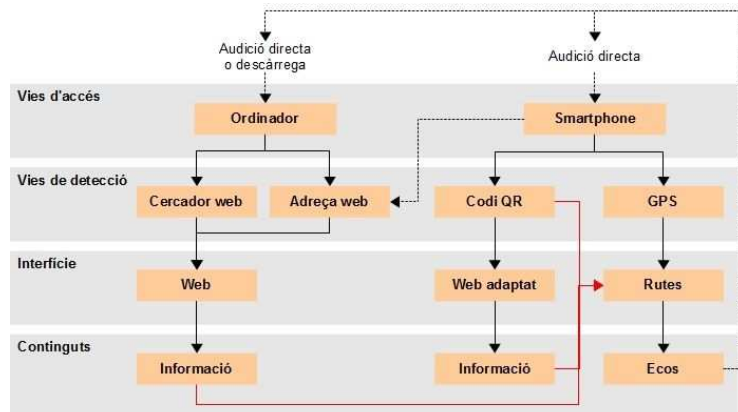

Figura 2. Integració dels diferents recursos a utilitat en les accions proposades

Sabem que ara per ara el segment que en farà ús encara pot ser relativament petit, però a curt i mig termini estem segurs que tindrà un creixement exponencial.

L'objectiu és proporcionar informació àmplia, segmentada per a diferents perfils d'usuaris i de qualitat sobre monuments, llocs destacats, paisatges, etc., del nostre àmbit d'actuació; d'accés fàcil i que no obligui a costoses inversions de senyalització *in situ* que, a banda de patir degradacions per causes diverses, resulta poc flexible tant en relació als interessos dels diferents receptors, com per a l'actualització dels continguts.

L'aplicació d'aquest recurs es basa en part en el serveis gratuïts i de pagament que ofereix *Voices.com*. Aquesta plataforma s'articula a l'entorn del concepte d'**ecos** per a l'accés a diferents punts d'informació, que alhora es poden articular mitjançant la creació de **rutes**, si es considera adient, i que proporciona informació en forma d'audioguia. També és possible a través de les botigues d'aplicacions mòbils *AppStore*, *Android Market* i *BlackBerry App World* oferir aplicacions d'audioguia de pagament.

L'accés a aquesta informació es pot dur a terme, en una primera opció, prèviament a la visita al lloc, integrada en una pàgina web. Aquest accés permetrà la descàrrega dels fitxers sonors que, a la vegada, poden ser traspassats a qualsevol sistema de reproducció de so digital. És una opció útil en el cas de no disposar d'un telèfon *smartphone* amb connexió a internet i voler disposar del suport sonor un cop al lloc. També és possible l'audició dels continguts directament des de l'ordinador.

La segona opció, a través d'un *smartphone*, és de fet la que encaixa de manera més directa amb el disseny del recurs. En aquest cas les possibilitats de cara al visitant per accedir a la informació i l'audició directa de les explicacions són:

- Que mitjançant un codi QR o una URL, que es pot trobar en fulletons de suport o publicacions, accedeixi a un entorn web adaptat al mitjà que enllaci, alhora, amb l'eco.
- Que mitjançant l'aplicació gratuïta de *Voices* per a *smartphone* detecti l'existència de l'eco, mitjançant el sistema GPS del telèfon mòbil.
- Que mitjançant un codi QR en un punt de senyalització situat al monument, enllaci amb un entorn web adaptat al mitjà i amb informació específica del punt en format d'audio, textual i d'imatges.

- Que a través del codi QR, la pàgina web o la informació en altres suports, es doni a conèixer l'aplicació que es pot adquirir a través de les botigues d'aplicacions mòbils.

Posem un exemple, com el de voler visitar o trobar-nos ja en un indret com el Pont del Diable, a Martorell, i com podem haver accedit a la informació:

- El visitant ha pogut accedir a informació prèvia via web, localitzada a través d'un cercador, d'una publicació, etc., que li ha proporcionat l'adreça.
- El visitant ha carregat l'aplicació gratuïta *Voices* al seu mòbil i aquesta mitjançant el GPS li mostra els continguts informatius disponibles a l'entorn del lloc on es troba situat, que tot seguit pot escoltar.

Un cop feta la connexió, podem veure la restitució del pont romà i la superposició de l'obra gòtica posterior i escoltar una explicació en format d'audioguia sobre la història del pont i la llegenda de la seva construcció.

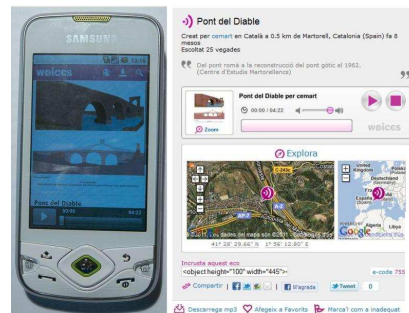

Figura 3. Imatge de l'accés a l'audioguia del Pont del Diable via telèfon mòbil o web.

En els propers mesos tenim previst implantar aquest sistema en relació a diversos indrets i monuments de Martorell, tant en l'àmbit urbà com fora d'aquest espai.

Una altra opció sobre els recursos dels *smartphone* és la utilització de codis QR en punts de senyalització situats al monument, que enllacin amb un entorn web adaptat al mitjà i amb informació específica del punt en format textual i d'imatges.

Aquesta és la que des del juliol de 2011 permet dur a terme una visita autoguiada al jaciment de Santa Margarida de Martorell. En aquest cas s'han disposat un total de sis suports per a codis QR que el visitant localitza a partir del codi que troba a l'entrada del jaciment, tal i com es mostra a la figura 4. Des de cadascun d'aquests punts pot escollir la informació que vol localitzar per a cadascun dels períodes històrics estudiants al jaciment, com es mostra a la imatge de la dreta de la figura 4, on es presenta la informació textual i gràfica sobre l'església de Santa Margarida al s.VI des del punt de vista on es troba situat el visitant. Aquest projecte ha comptat amb el suport econòmic de la Secretaria d'Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya, dins el programa d'ajuts per a actuacions en l'àmbit de la divulgació científica.

El cost principal és una inversió en temps i coneixements equivalent al que caldria fer per a la preparació d'una publicació, preparació de fulletons o guies, etc., i en canvi en aquest format és totalment assumible i de fàcil actualització i manteniment.

No descartem que en el futur, a mesura que es desenvolupin formes més pràctiques de micropagament, o també mitjançant publicitat, sigui possible fins i tot la generació d'ingressos. No és una prioritat, però tampoc s'ha de menysprear.

Entenem que és imprescindible que els centres d'estudis juguem aquest paper en la difusió de la cultura, sense cap temor a les possibilitats que ens ofereixen les tecnologies que, alhora, esdevenen

Figura 4. Suport de codi QR instal·lat a Santa Margarida, pantalla inicial de la visita i exemple d'una de les que es mostren al punt 3.

un camí clau per aproximar-nos a segments de població que fins ara han estat allunyats de les nostres entitats i de la recerca.

No es tracta d'abandonar camins que ja coneixem, sinó d'atrevir-nos a caminar també per altres de nous. El reptu no està en l'abandonament dels canals fins ara utilitzats, que entenem que per a segons quins segments de població segueixen sent vàlids i cal

mantenir, sinó en multiplicar els canals de comunicació i els registres utilitzats, prestant una millor atenció a la segmentació dels nostres públics i a l'elaboració de discursos més adequats per a cadascun d'ells. Mai difondre el coneixement havia estat tan al nostre abast, fins hi tot més enllà del que fins fa poc ens havia semblat la gran revolució: els llocs web.

Figura 5. Invitació a la jornada de portes obertes a Santa Margarida 2011, amb el codi QR del web del CEM (www.infocem.net)